

Europos universitetų asociacija
Briuselio biuras
Rue de la Loi 42, B-1040 Bruxelles
☎ +32-2 230 55 44 - fax +32-2 230 57 51
e. adresas: info@eua.be

Graz deklaracija
Iš Berlyno: Universitetų vaidmuo

2010 metų link ir toliau

1. Universitetai yra Europos visuomenės plėtros pagrindas. Jie kuria, saugo ir perduoda žinias, gyvybiškai svarbias socialinei ir ekonominei gerovei vietas, regioniniame ir pasaulio lygmenyje. Jie puoselėja Europos vertybes ir kultūrą.
2. Universitetai propaguoja žinių Europą, paremtą tvirtais moksliniais pajėgumais ir mokslo pasiekimais grįstu švietimu tiek pavieniuose universitetuose, tiek partnerystės pagrindu visame žemyne. Kultūrinė ir lingvistinė įvairovė skatina mokomąją ir tiriamąją veiklą.
3. Europos universitetų plėtrą grindžia svarbiausių vertybių visuma: teisingumas ir galimybės; tyrimai ir išsimokslinimas visose disciplinose kaip neatskiriama aukštojo mokslo dalis; aukšta akademinė kokybė; kultūrinė ir lingvistinė įvairovė.
4. Studentai yra pagrindiniai partneriai akademinėje bendruomenėje. Bolonijos reformos: padės įgyvendinti lanksčias ir individualizuotas mokymosi galimybes visiems studentams; sustiprinti absolventų įsidarbinimo galimybes ir mūsų institucijų patrauklumą studentams iš Europos ir kitų kontinentų.
5. Europos universitetai yra aktyvūs pasaulyje tuo, kad prisideda prie inovacijų ir darnios ekonominės plėtros. Konkurencingumas ir meistriškumas privalo būti pusiausvyroje su socialine sanglauda ir prieinamumu. Bolonijos reformos pasiteisins tik tuo atveju, jei universitetai spręs tiek globalinės konkurencijos iššūkius, tiek pilietinės visuomenės stiprinimo Europoje reikšmę.
6. Universitetai privalo ir toliau siekti aukščiausios kokybės, geriausio valdymo ir lyderystės.

Universitetų atsakomybė visuomenei

7. Vyriausybės, universitetai ir jų studentai visi kartu privalo būti įsipareigoję ilgalaikiai žinių Europos vizijai. Universitetai turėtų būti skatinami plėtotis įvairiomis formomis ir gauti lėšų iš įvairiausių šaltinių. Tačiau aukštojo mokslo pirminė ir svarbiausia reikšmė - atsakomybė visuomenei, kad būtų išsaugotos kertinės akademinės ir pilietinės vertybės, skatinamas bendras tobulumas ir kad jie vaidintų lemiamą savo kaip partnerių vaidmenį prisidedant prie socialinės, ekonominės ir kultūrinės pažangos.

8. Todėl vyriausybės privalo įgalinti institucijas ir sustiprinti jų esminę autonomiją sukuriant stabilią teisinę ir finansavimo aplinką. Universitetai yra už savo atskaitomybę ir atsakomybę įgyvendinant reformą kartu su studentais ir kitais suinteresuotais dalyviais, kad būtų pagerinta institucinė kokybė ir strateginiai valdymo gebėjimai.

Tyrimai kaip neatskirama aukštojo mokslo dalis

9. Neatsiejamas ryšys tarp aukštojo mokslo ir tyrimų yra lemiamas aukštajam mokslui Europoje ir yra svarbiausias Europos universitetų bruožas. Reikia, kad vyriausybės žinotų apie šią sąveiką ir skatintų glaudesnius ryšius tarp Europos aukštojo mokslo ir tyrimų srities kaip priemonę sustiprinti tyrimų pajėgumus Europoje ir pagerinti Europos aukštojo mokslo kokybę ir patrauklumą. Todėl jos turėtų visiškai pripažinti doktorantūros lygmenį kaip trečiąjį Bolonijos proceso „ciklą“. Reikia, kad universitetai ir toliau dėtų pastangas taikyti tyrimais grįstą mokymą ir mokymąsi. Visų lygių absolventai privalo būti gavę mokymosi tyrimų aplinkoje ir tyrimais grįsto mokymosi patirtį, kad galėtų patenkinti Europos kaip žinių visuomenės poreikius.

10. Visos Europos universitetų įvairovė suteikia didelį potencialą vaisingam bendradarbiavimui įvairių interesų, misijų ir privalumų pagrindu. Europinio bendradarbiavimo stiprinimas ir mobilumo didinimas doktorantūros bei aukštesniame lygmenyje turi esminę reikšmę, pavyzdžiui, skatinant jungtines doktorantūros programas, kaip tolesnę priemonę susieti Europos aukštąjį mokslą su tyrimų sritimis.

Akademinės kokybės sustiprinimas kuriant stiprias institucijas

11. Kad būtų sėkmingai įgyvendintos reformos, kiekvienoje institucijoje privalo būti įdiegti lyderystės, kokybės ir strateginio valdymo principai. Vyriausybės privalo sukurti sąlygas, įgalinančias universitetus priimti ilgalaikius sprendimus, susijusius su jų vidaus organizacija ir administravimu, pavyzdžiui, sukuriant vidaus struktūrą ir vidaus pusiausvyrą tarp institucinio lygmens ir fakultetų bei personalo vadybos. Vyriausybės ir universitetai turėtų sudaryti suderintus, pakankamos trukmės susitarimus, leidžiančius diegti ir remti inovacijas.

12. Savo ruožtu universitetai privalo stiprinti savo lyderystės pozicijas ir kurti tokią valdymo struktūrą, kuri leistų institucijai kaip visumai įdiegti griežtą vidaus kokybės užtikrinimo, atskaitomybės ir skaidrumo aplinką. Studentai turėtų vaidinti savo vaidmenį dalyvaudami atitinkamų komitetų veikloje. Išorės dalyviai turėtų prisidėti savo darbu valdymo ir patariamąsiose tarybose.

Pastangos stumti į priekį Bolonijos procesą

13. Bolonijos procesas privalo išvengti perdėto reguliavimo ir veikiau siekti parengti bendruosius atskaitos taškus ir pagrindą bei kurso orientyrus.

14. Trijų lygių sistemos įgyvendinimas (doktorantūrai esant trečiame lygyje) reikalauja tolesnių pakeitimų. Universitetai mato šiuos veiklos prioritetus:

- Įtvirtinti Europos kreditų perkėlimo sistemą kaip priemonę pertvarkyti ir sukurti programą, kurios tikslas – sukurti ir studentus orientuotus ir lanksčius mokymosi kelius, įskaitant mokymąsi visą gyvenimą;
- Kvalifikacijų sistemų bendrų aprašų ir mokymosi rezultatų aptarimas ir parengimas Europos lygmenyje tuo pačiu išsaugant įvairovės ir institucinės autonomijos naudą programos atžvilgiu;
- Įtraukti akademikus, studentus, profesines organizacijas į programos pakeitimo veiklą, kad bakalauro ir magistro laipsniams būtų suteikta juos atitinkanti reikšmė;
- toliau tęsti įsidarbinimo įgūdžių apibūdinimo ir skatinimo procesą programoje plačiąja prasme ir užtikrinti, kad pirmo ciklo programos pasiūlytų galimybę įžengti į darbo rinką;
- Įdiegti diplomo priedėlių plačiau ir svarbiausiomis kalbomis tuo siekiant visuotinio darbavimų ir profesinių organizacijų informuotumo, kas savo ruožtu pagerintų įsidarbinimo galimybes;

Mobilumas ir socialinė dimensija

15. Studentų mobilumas savaime skatina geresnę akademinę kokybę. Jo dėka įvairovė tampa kapitalu, pagerinančiu mokymo ir tyrimų kokybę per palyginamąjį ir skiriamąjį požiūrius į mokymąsi. Jis padidina asmenų įsidarbinimo galimybes. Personalo mobilumas pasižymi panašiais privalumais.

16. Siekiant, kad Europos aukštojo mokslo erdvė taptų realybe, vyriausybės privalo: pašalinti kliūtis, kurios šiuo metu trukdo mobilumui, pakeisti studentų paramą reglamentuojančius įstatymus, pavyzdžiui, numatyti studijoms skiriamų lėšų ir paskolų įskaitymo galimybę ir pagerinti sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų ir darbo leidimų teisinį reguliavimą.

17. Vyriausybės ir institucijos privalo veikti kartu, kad paskatintų mobilumą per didesnę paramą studentams (įskaitant socialinę paramą, būstą ir galimybes dirbti ne visą darbo dieną), akademinį ir profesinį konsultavimą, kalbų mokymąsi ir kvalifikacijų pripažinimą. Institucijos privalo užtikrinti, kad būtų išnaudotas visas arsenalas priemonių, skatinančių mobilumą, ypač Europos kreditų perkėlimo sistema ir diplomų priedėliai. Taip pat reikia padidinti trumpalaikio mobilumo galimybes vakarinių, nuotolinių studijų ir subrendusiems studentams.

18. Privalo būti pagerinti karjeros keliai jauniems tyrėjams ir dėstytojams, įskaitant priemonės skatinti jaunos doktorantas tęsti darbą Europoje ar grįžti į ją dirbti. Lyčių perspektyvos reikalauja specialių priemonių dvigubos karjeros šeimoms. Pensijų teisių apribojimai privalo būti panaikinti įgyvendinant perkeliamą pensijų sistemą ir kitas socialinės paramos formas.

19. Moterų dalyvavimas tyrimuose ir dėstyje yra esminis konkurencingos Europos bruožas. Lyčių lygybė skatina akademinę kokybę, ir universitetai privalo ją propaguoti įgyvendindami savo žmogiškųjų išteklių valdymo politiką.

20. „KRYPTYS-III“ (TRENDS III) ataskaita rodo, kad informacinė bazė, ypač mobilumo klausimų srityje, yra nepakankama. Nacionalinės vyriausybės turėtų bendradarbiauti, kad pagerėtų statistiniai duomenys ir darbas su Europos Komisija siekiant peržiūrėti egzistuojančius stebėsenos mechanizmus. Turėtų būti daugiau tyrimų su Europos aukštojo mokslo erdvės vystymu susijusiais klausimais.

21. Integruotomis programomis grįstos jungtinės programos ir laipsniai yra puikios priemonės Europiniam bendradarbiavimui stiprinti. Vyriausybės privalo panaikinti teises kliūtis jungtinių laipsnių suteikimui ir pripažinimui bei atsižvelgti į konkrečius finansinius šio bendradarbiavimo reikalavimus.

22. Institucijos turėtų nustatyti jungtinių programų poreikį ir vėliau jas rengti skatinant dabartinių bandomųjų projektų geriausios praktikos mainus ir užtikrinant aukštą kokybę per mokymosi rezultatų ir kompetencijų apibrėžimo propagavimą bei plačiai paplitusių ECTS (Europos kreditų perkėlimo sistemos) kreditų naudojimą.

Kokybės užtikrinimas: Europos politikos pagrindas

23. Kokybės užtikrinimas yra pagrindinis Bolonijos proceso klausimas, ir jo svarba didėja. Europos universitetų asociacija (EUA) siūlo nuoseklią kokybės užtikrinimo politiką Europoje remiantis tikėjimu: kad institucinė autonomija sukuria ir reikalauja atsakomybės, kad universitetai yra atsakingi už vidaus kokybės kultūros kūrimą ir kad pažanga Europos lygmenyje apimant visus suinteresuotus dalyvius yra kitas būtinas žingsnis.

24. Vidaus kokybės kultūra ir efektyvios procedūros stiprina tikro intelektualinio ir mokslinio išsilavinimo siekimą. Efektyvi lyderystė, valdymas ir administravimas taip pat prie to prisideda. Aktyviai padedant studentams, universitetai privalo stebėti ir vertinti visas savo veiklas, įskaitant studijų programas ir paslaugų departamentus. Išorinėse kokybės užtikrinimo procedūrose didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas patikrinimui taikant institucinį auditą, kad būtų nustatyta ar vidaus stebėseną buvo atlikta efektyviai.

25. Europos kokybės užtikrinimo aspekto tikslas – skatinti tarpusavio pasitikėjimą ir pagerinti skaidrumą, tuo pačiu gerbiant nacionalinių kontekstų ir studijų krypčių įvairovę.

26. Kokybės užtikrinimo procedūros Europoje privalo: skatinti akademinę ir organizacinę kokybę, gerbti institucinę autonomiją, vystyti vidaus kokybės kultūras, būti rentabilios, įtraukti kokybės užtikrinimo agentūrų įvertinimą, kiek įmanoma sumažinti biurokratiją ir išlaidas bei vengti perdėto reguliavimo.

27. Todėl Europos universitetų asociacija (EUA) siūlo suinteresuotiems dalyviams, ypač universitetams, bendradarbiauti įsteigiant laikiną „Europos aukštojo mokslo kokybės komitetą“. Jis turėtų būti nepriklausomas, gerbtų kokybės institucijų atsakomybę bei demonstruotų atsaką į visuomenės lūkesčius. Jis suteiktų forumą diskusijoms ir per savo nedidelę tarybą prižiūrėtų pasiūlyto principų kodekso taikymą sukurdamas tikrą Europos kokybės užtikrinimo aspektą.

Universitetai - reformų centre

28. Iš pradžių Bolonijos procesas buvo politinio pagrindo. Bet dabar jis įgauna pagreitį dėl aktyvaus ir savanoriško visų suinteresuotų partnerių dalyvavimo: aukštojo mokslo institucijų, vyriausybių, studentų ir kitų dalyvių. Iš viršaus nuleistos reformos yra nepakankamos 2010 metams nustatytiems tikslams pasiekti. Dabar pagrindinis iššūkis yra užtikrinti visišką reformų integravimą į pačias svarbiausias institucines funkcijas ir plėtros procesus, padaryti jas savarankiškomis. Universitetai privalo turėti laiko transformuoti įstatyminius pokyčius į prasmingus akademinis tikslus ir institucines realijas.

29. Reikia, kad vyriausybės ir kiti suinteresuoti dalyviai pripažintų institucinių inovacijų mastą ir jų lemiamą indėlį, kurį universitetai įneša ir privalo įnešti į Europos mokslinių tyrimų erdvę ir ilgesnio laikotarpio Europos žinių visuomenės plėtrą, kaip numatyta Europos Sąjungos Lisabonos deklaracijoje. Vieningais veiksmais Europos aukštasis mokslas, paliečiantis daugiau kaip pusės Europos gyventojų gyvenimus, gali sustiprinti visą žemyną.